

Oponentský posudek diplomové práce

Název: *Karl Heinrich Seibt (1735–1806): Život a dílo*

Autor: Bc. Jan Marek Procházka

Studijní program: N0222A120031 Pomocné vědy historické a archivnictví

Studijní obor: Pomocné vědy historické a archivnictví

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: doc. PhDr. Mgr. Jakub Zouhar, Ph.D.

Oponent práce: ThDr. Martin Dekarli, Th.D. (KPVHA, FF UHK)

V Praze, 14. 1. 2024

Diplomová práce kolegy Procházky zdařilým způsobem nastiňuje životní osudy a shrnuje dostupné dílo jednoho z málo známých profesorů pražské univerzity Karla Heinricha Seibta (1735–1806), zejména pak osvětluje pronikání osvícenství do českých zemích. Zvolené téma rezonuje s badatelským výzkumem školitele a diplomant nepochybně zúročil jeho zkušeností i rad. Zadané téma ovšem zpracoval samostatně a tvůrčím způsobem, obzvláště pak využil svých vynikajících znalostí německého jazyka či novověké paleografie (o čemž svědčí např. Příloha č. 2). Je třeba ocenit interdisciplinární charakter práce kolegy Procházky, protože zpracovat Seibtovo dílo vyžadovalo seznámit se s dějinami pedagogiky, germanistiky, estetiky a morální filozofie 18. století.

Ve stručné úvodní části diplomant podává nástin svého zkoumání a formuluje hlavní teze: (1) vrátit význam osobnosti K. H. Seibta do historického povědomí; (2) na základě náčrtu Seibtova díla zhodnotit jeho roli pro české dějiny. Odpovědi na obě teze jsou detailně rozpracovány ve druhé kapitole (pojednávající o životních osudech K. H. Seibta), hlavně však ve třetí kapitole přinášející stručný obsahový přehled devíti Seibtových děl. Cíle práce diplomant jednoznačně naplňuje. V první kapitole se kolega Procházka vyrovnává s historiografií, kde největší pozornost oprávněně věnuje rakouskému historikovi Karlu Wotkemu, který počátkem dvacátého století Seibtovu osobnost a dílo objevil (zvl. pro dějiny pedagogiky v Rakousku). Posléze diplomant registruje relevantní příspěvky našich i zahraničních historiků až po současnost včetně všech kontextů, ve kterých bylo Seibtovo dílo doposud reflektováno, tj. v průsečíku dějin pedagogiky, germanistiky, a aktuálně ve světle dobové estetiky (Hlobil) nebo morální filozofie (Cerman). V dalších kapitolách diplomové práce kolega Procházka průběžně a v dostatečné míře odkazuje na odbornou literaturu i primární zdroje, jejichž seznam je k dispozici v bibliografii. Celková technická úroveň zpracování je v dostatečné kvalitě a odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce. Diplomant nejpodstatnější závěry historiografie – po důkladném prostudování Seibtova díla – buď koriguje, případně modifikuje. Za nejcennější považují třetí partii, ve které kolega Procházka podává stručné výtahy z devíti nejvýznamnějších Seibtových děl a zasazuje je do doboých názorů či polemik. Na dvě vznesené úvodní otázky diplomant velmi jasně odpovídá: (1) a (2) Seibt má nezastupitelné místo pro dějiny osvícenství v českých zemích, jako první pedagog na pražské univerzitě přednášel německy a svou pedagogickou činností zformoval německou i české inteligenci včetně gymnaziální výuky, ovlivnil Dobrovského a Jungmana a připravil cestu dalšímu vývoji českého národního obrození.

Je třeba ocenit náročnost zvoleného tématu, ať již po interpretační či věcné nebo bibliografické stránce, o čemž svědčí úctyhodný seznam primárních či sekundárních pramenů, hlavně však práce s náročnými německými originály, obzvláště pak obtížnou odbornou terminologií (jde o díla, jejichž zpracování vyžadovalo mnoho hodin práce).

Několik poznámek k formálně-obsahovým aspektům předložené diplomové práce: Celková technická úroveň zpracování je v dostatečné kvalitě a odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce. Bohužel v textu se vyskytuje celá řada zbytečných stylisticky rušivých vět či tvarů, které tak snižují mé celkové hodnocení: výplňkové fráze či nespisovné výrazy (s. 12) – „Dozvídáme se také, že...“ + „Podle Wotkeho se dá říct“ + „Chodil na přednášky..“ s. 38 + „spoustu odborných výrazů“ s. 45 + „Seibtovy úvahy se točí více...“ s. 65 + pozoruhodné formulace (s. 13) typu – „Marie Terezie sice tlačila...“ a „Chtěl gymnázia modernizovat a protlačit vzdělávací obsahy...“

nadužívání přivlastňovacího zájmena „jeho“ či „ho“ (s. 22, 29, 47, 58, 69)

německé věty typu (s. 30) – „Karl Wotke byl první, který na Seibta jako pedagoga a průkopníka výuky německého jazyka a literatury na gymnáziích a univerzitách v monarchii upozornil.“

opakující se fráze (s. 10, 45): „Jako německý katolík, vzdělaný v Čechách a v pokrokovém Lipsku, se dobře hodil k plánům císařského dvora, který usiloval o vyvážené vztahy mezi tradičními a pokrokovými myšlenkovými proudy v říši.“

Některé partie práce, zvl. poslední část první kapitoly a hlavně závěr, by si zasloužily pečlivější redakci a detailnější kritické pročtení, mnoho stylistických neduhů jdou na vrub čtení pouze v počítači, případně snahou diplomovou práci velmi rychle odevzdat (a dodržet stanovený termín). Narazil jsem ovšem na některé obsahové nesrovnalosti:

(s. 14) – práce Jindřicha Hellera z *Pedagogických listů* vydaná v roce 1928 není knihou, nýbrž příspěvkem vydaným ve vědeckém periodiku

první odstavec na s. 31 opakuje historiografický přehled z úvodu

s. 43 autor odkazuje na poz. 192, správně č. 200

s. 55 dole, poz. 278: zde nesedí německý originál s českým překladem

s. 60: německý výraz Klugsheit diplomant překládá jako „chytrost“ či „moudrost“, tato věta ukazuje na aristotelské základy S. morální filozofie: „Chytrost je podle S. dovednost mysli vybírat vhodné prostředky pro dosažení konečných cílů a používat je účelně.“ = spíše bych navrhol český překlad „praktická dovednost/schopnost“

v Závěru chybí hodnocení Seibtova vlivu na Dobrovského a Jungmana, které autor uvádí na s. 38 + na Bolzana /negativní postoj k S./ (s. 40)

Zmíněné kritické poznámky však v žádném případě nesnižují kvalitu předložené diplomové práce. Předkladateli doporučuji v rámci další výzkumné činnosti některé dílčí kapitoly (po konzultaci se školitelem), a po provedení nezbytných úprav a zpřesnění, publikovat v některém relevantním odborném periodiku. **Celkově hodnotím práci stupněm B.**

Otázka a téma pro rozpravu během obhajoby:

Jaký vliv a význam měli na K. H. Seibta jeho mecenáši (Jan Kotze, Karl Egon I. z Fürstenbergu a Franz Karl Kressel z Qualtenbergu)?

Závěr: Diplomová práce Bc. Jana Marka Procházky jednoznačně splňuje požadavky kladené na diplomové práce. Doporučuji jí k obhajobě a po jejím úspěšném obhájení udělit předkladateli akademický titul Mgr.

ThDr. Martin Dekarli, Th.D.